

Justiits- ja Digiministeerium
info@justdigi.ee

Teie 06.03.2026

nr 8-1/1741-1

Meie 30.03.2026

nr 1-12/281-2

Hea õigusloome ja normitehnika eeskirja muutmise eelnõu

Kultuuriministeerium kooskõlastab Vabariigi Valitsuse 22. detsembri 2011. a määruse nr 180 „Hea õigusloome ja normitehnika eeskiri“ muutmise määruse eelnõu järgmiste märkustega.

1. Muudatusega loobutakse „Hea õigusloome ja normitehnika eeskirja“ (edaspidi *HÕNTE*) senisest mõju olulisuse tuvastamise nõudest, mis lähtus mõju esinemise sagedusest, ulatusest, sihtrühma suurusest ja ebasoovitavate mõjude riskist. Samuti loobutakse olulise mõju tuvastamisel sellega kaasnevast põhjalikumast mõjuanalüüsi kohustusest.

Seletuskirja kohaselt peab mõju hindamine olema tasakaalustatud, teadmuspõhine ja proportsionaalne. Mõjuanalüüsi säte (§ 46) reguleerib tasakaalustatust ja teadmuspõhisust, kuid eelnõust on ilmselt ekslikult välja jäänud seletuskirjas selgitatud proportsionaalsuse põhimõte. Seletuskirja kohaselt „hinnatakse proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt olulisema mõjuga muudatusi põhjalikumalt ja esmajärjekorras. Seejuures tasub rõhutada, et mõju olulisus on kontekstispetsiifiline ning ei HÕNTE-s ega mõju hindamise metoodikas ei ole kavas määratleda terminit „olulisus“. Eelnõuga kavandatud muudatused võivad olla olulised kogumis või ka eraldiseisvalt, samuti võib mõju ühiskondlikul tasandil olla pigem marginaalne, kuid ühele kindlale sihtrühmale või valdkonnale siiski äärmiselt oluline. Proportsionaalsuse printsiibi keskne mõte on tagada, et hindamise käigus tuvastatakse justnimelt see mõju teravik, mille analüüsimisele suunatakse rohkem ressursi (aega, raha, ekspertiisi)“. Palume kaaluda, kas oleks siiski mõistlik avada terminit „oluline mõju“, sest seda terminit kasutatakse nii eelnõu järelhindamise sättes (§ 46 lg 7), aga ka muudes HÕNTE sätetes (nt § 1 lg 2 p 5, § 65 lg 2).

2. Palume eelnõu seletuskirjas selgitada HÕNTE § 45 lõikes 4 toodud muudatust.

3. Märgime, et seletuskirja 5. peatükis toodud info, et eelnõukohase määruse rakendamisel ei ole rahalist mõju riigi eelarvele, ei ole korrektne. Eelnõuga lisandub eelnõude seletuskirjadele keeletoimetuse tegemise nõue. Kuivõrd seaduseelnõu seletuskirja kohta käivaid nõuded kohaldatakse ka Vabariigi Valitsuse määruse ja ministri määruse seletuskirjale (vt § 64), kaasnevad seletuskirjade keeletoimetamise nõudega ministeeriumile kulud, millega ei ole arvestatud. Kultuuriministeeriumis ei ole tööl keeletoimetajat. Arvestades ministeeriumi õigusloome mahtu, ei ole sellise ametikoha loomine otstarbekas. Eelnõude keeletoimetamist tellib Kultuuriministeerium teenusena. Eelnõude seletuskirjad on üldjuhul mahukad, mistõttu on nende keeletoimetamisega kaasnev kulu päris suur. Näitena võib tuua rahvaraamatukogu seaduse eelnõu, mille maht on 17 lk. Eelnõu keeletoimetamine maksis 116 eurot. Umbes 86-leheküljelise Suur-Karja 23 / 15076 Tallinn / 628 2222 / min@kul.ee / www.kul.ee / Registrikood 70000941

seletuskirja keeleteoimetamise kulu võiks seega arvestuslikult olla u 580 eurot. Loomulikult peame oluliseks, et seletuskirjade keelekasutus oleks hea ja vastaks eesti kirjakeele normile, kuid oleme seisukohal, et kohustusliku keeleteoimetuse nõue on ülemäärane. Ametnikud, kes seletuskirju koostavad, peavad suutma seda teha korrektses eesti keeles. Kui seletuskirjadele keeleteoimetuse tegemise nõudest ei loobuta, tuleb eelnõu seletuskirjas hinnata selle nõude rahalist kulu ministeeriumidele (Kultuuriministeeriumi puhul võib see hinnanguliselt olla 5000 eurot aastas) ning näha ette, kuidas lisavahendid ministeeriumidele leitakse.

4. Eelnõus seatakse uue nõudena kohustus VTK koostamisel kaaluda, kas probleemi saaks lahendada automatiseerimisel või tehisarul põhinevate lahenduste abil. Selline ülesanne eeldab vastavate kompetentside olemasolu ministeeriumides. Palume eelnõu seletuskirjas avada, kas ministeeriumid saavad selle kohustuse täitmisel tuge Justiits- ja Digiministeeriumist või peavad ministeeriumid ostma vastava kompetentsi sisse, kui neil puudub endal vastavasisuline ametikoht. Palume lisaks hinnata, kas sellise kohustuse seadmine tähendab ministeeriumide jaoks kulusid.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Heidy Purga
minister